

УЧИТЕЛІ НА ДОРОГАХ ВІЙНИ

Сотні вчителів були мобілізовані в перші дні війни як солдати, офіцери запасу. Де тільки не виборювали вони перемогу, в яких родах військ, на яких фронтах.

Сапером став Григорій Тихонович Несторенко (школа №24), у стрілецькій дивізії воював з перших днів війни, куди пішов добровольцем.

Микола Якович Охінченко (школа №25) зустрів війну вогнем своєї зенітної батареї. Артилеристом був директор середньої школи №15 Георгій Тадейович Пильов, танкістом – Яків Іванович Приходько (теж школа №15), моряком – Олександр Іванович Караван (вечірня школа)...

Зі своїми учнями з перших днів війни пішов воювати заступник директора школи ім. Островського на Тростянецьщині Михайло Костянтинович Омельченко – батько члена клубу «Учитель-ветеран» Надії Михайлівни Дідусенько. Разом з хлопцями 2-х випускних класів цієї ж школи пішов і вчитель мови Олександр Олександрович Пилипенко. З Тростянецької школи пішов воювати й Валентин Іванович Левитський, що після війни 15 років був директором школи №2 міста Суми. Пішов воювати разом зі студентами завідувачий вивчальною частиною Григорій Сергійович Гавриленко. Були серед тих учителів, хто пішов воювати, розвідники й льотчики, сапери й кулеметники. Познайомтеся з матеріалами наших шкільних музеїв! Серед тих воїнів-учителів – жінки. Так, Ніна Михайлівна Тимошина (школа №1) була на фронті медсестрою. Скільки поранених завдячує їй своїм життям! У поїзді, що вивозив поранених з боїв, санітаркою була Надія Денисівна Шаповалова (школа робітничої молоді №1).

Наталія Євгенівна Кондакова (школа №2) служила в навчально-тренувальному авіаційному полку, а Клавдія Яківна Ковальова (школа №27) була зв'язківцем-розвідником.

Чимало вчителів було серед підпільників партизан. Так, підпільником був директор школи №18 Никифор Іванович Саленко, вчитель школи №4 Семен Семенович Сапун, Анатолій Семенович Зубченко входив до молодіжної підпільної організації «Прапор» і т.д.

Учителі входили і до лав партизанів. Серед них учитель історії Ксенія Омелянівна Наливайко, яка була комісаром загону ім. Леніна, що входив до з'єднання під командуванням Мельника; Ганна Григорівна Поташник

була розвідницею в загоні «Червоний» Наумовського з'єднання. Олексій Петрович Васильєва був начальником штабу в партизанському загоні, що діяв у лісах Середини Буди.

На окупованій території вчителі, якщо школи працювали, продовжували вчити дітей добра, сили волі. Зважте, було їм це робити нелегко – бути прикладом у таких умовах. Так, учитель школи №13 Андрій Семенович Каланчук не видав онука, хоч його побили так, що він помер. Подружжя Айгісів, Хаїм Нухимович та Сара Абрамівна, коли їх вели на розстріл разом із мирним населенням міста Суми, де було багато дітей, заспокоювали малюків, а потім заспівали їм «Інтернаціонал».

В евакуації вчителі, що встигли виїхати, не тільки виконували свої обов'язки наставників, але й проводили з учнями по декілька місяців на польових роботах, готували посилки воїнам, виступали з концертами у шпиталях. Діти з 12 років працювали у цехах заводів, фабрик як самостійні робітники: слюсарі, токарі, навіть заміняли батьків. Працювали вечірні школи. Серед тих, хто працював на заводі була голова нашого клубу Вікторія Леонідівна Чепуренко, учителем у школі була Ніна Іллівна Рисіна, вихователем дитбудинку – Зоя Олександрівна Скрипниченко.

Про кожного можна писати легенди. Їхній приклад гідний наслідування.

Тож уклонімося мертвим, віддаймо гідну шану живим. Згадаймо вчителів, що звільняли Суми і Сумщину:

- Героя Рад. Союзу С.О. Красія – воєнрука школи №25;
- Євгена Тихоновича Мартиненка – вчителя фізики вечірньої школи;
- Василя Никаноровича Решетнікова – вчителя історії школи №4;
- Петра Федоровича Єременка – вчителя фізики школи Великої Чернеччини;
- Миколу Івановича Ковалю – директора школи №3;
- Віру Семенівну Куц – учителя вечірньої школи;
- Валентину Миколаївну Лебедеву – вчителя географії школи №4;
- Зінаїду Ісаївну Войнович – вчителя початкових класів школи №4;
- Нінель Василівну Батюк – заступника директора школи №2.

Валентина Марченко
член клубу «Учитель-ветеран»,
ветеран праці
Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка